

'Uitslag Noordrijn-Westfalen probleem voor Merkel'

CDU verliest zwaar in belangrijkste Duitse deelstaat

Achtergrond - 10 mei 2010

De CDU heeft zwaar verloren bij de verkiezingen in Noordrijn-Westfalen. De uitslag laat eigenlijk alleen een coalitie van CDU en SPD toe. Ook voor de Bondsregering heeft de uitslag consequenties. Politiek commentator Thimo Grunden van de Universität Duisburg-Essen: "Merkel kan de belasting- en de gezondheidshervorming wel vergeten."

De uitslag laat weinig mogelijkheden open: de CDU heeft 34,6 procent van de stemmen en daarmee 67 zetels in het parlement. De SPD volgt op de voet met 34,5 procent, hetgeen ook neerkomt op 67 zetels. De Groenen hebben 12,1 procent (23 zetels), de FDP 6,7 procent (13 zetels) en Die Linke 5,5 procent (11 zetels). Daarmee hebben alleen CDU en SPD samen de benodigde meerderheid van 91 van de 181 zetels. *(Zie voor meer informatie over NRW en de verkiezingen het [Factsheet NRW](#) - red)*

Wordt het dus een grote coalitie van CDU en SPD?

Grunden: "Ja, dat verwacht ik wel. De vraag is wie er minister-president wordt. CDU-leider Jürgen Rüttgers lijkt opeens van het toneel verdwenen. Hij heeft gisteren na de nederlaag aangeboden af te treden, maar daarmee leek zijn partij niet akkoord te gaan. Sindsdien hult de partij zich in stilzwijgen. Ik hoor ook van verschillende journalisten dat ze niemand van de CDU te pakken kunnen krijgen vandaag. Er lijkt een soort machtsvacuüm te zijn ontstaan.

Ondertussen geeft Hannelore Kraft van de SPD het ene interview na het andere. Ik hoorde dat ze helemaal niet meer heeft geslapen vannacht. Zij zegt dat het initiatief bij haar ligt, terwijl de SPD ook verloren heeft. De partij heeft een van de slechtste resultaten in Noordrijn-Westfalen ooit geboekt. Maar ten opzichte van de Bondsdagverkiezingen vorig jaar hebben ze het goed gedaan."

De SPD zegt gesprekken met de Groenen aan te willen gaan. Maar die partijen kunnen alleen samen regeren met steun van Die Linke, en die partij is met haar extreme standpunten in NRW eigenlijk geen optie. Waarom wil de SPD dat dan

proberen?

Grunden: "Dat is poken van de SPD. Daarmee willen de sociaaldemocraten volgens mij alleen maar een betere onderhandelingspositie ten opzichte van de CDU krijgen. Een rood-rood-groene regering brengt de betrokken partijen in de problemen, omdat het in alledrie de partijen omstreden is. Ook bij Die Linke in NRW, waar een extreem-linkse vleugel tegen samenwerking met de SPD is."

Wat betekent de uitslag in NRW voor Merkel? Grunden: "Haar regering is de meerderheid in de Bondsraad kwijt (*de vertegenwoordiging van de deelstaten in Berlijn - red.*). CDU en FDP hadden daar 37 stemmen, nu 31 en ze hadden er 35 nodig om hun beleid er probleemloos door te kunnen krijgen.

Daardoor kunnen twee belangrijke projecten niet doorgaan: de belastinghervorming, die de FDP tijdens de verkiezingen beloofd heeft, en de gezondheidszorghervorming. Dat is ook een belangrijk punt voor Merkel-II. Beide maatregelen moet ze nu opgeven. Het kan ook nog consequenties hebben voor het kernenergiebeleid. CDU en FDP willen de kerncentrales langer open houden, maar dat gaat nu misschien ook niet door. Dat staat later dit jaar op de agenda."

Wat zijn de consequenties voor de partijen op landelijk niveau?

Grunden: "De SPD lijkt haar zelfbewustzijn terug te hebben, hoewel ze heeft verloren. Maar de partij wil graag stabiliseren en grijpt haar kans. De liberalen kunnen hun verkiezingsbelofte van belastingverlagingen niet meer nakomen, omdat CDU en FDP de meerderheid in de Bondsdag hebben verloren.

Voor de CDU is de nederlaag in NRW ook een probleem. Die is niet alleen te danken aan Rüttgers, die vlak voor de verkiezingen betrokken bleek bij een financieringsschandaal, maar ook een gevolg van Merkels regeringsbeleid. De kiezers nemen Merkel-II het geruzie van de afgelopen maanden kwalijk. Ook het Griekenland-beleid heeft Merkel slecht gecoördineerd."

Die Linke zijn met 5,5 procent van de stemmen nu ook in het parlement van NRW gekomen, dus opnieuw vertegenwoordigd in een West-Duits parlement. Wat betekent dat voor die partij?

Grunden: "Die Linke is een zeer verdeelde partij. (*Die Linke is een samenvoeging van de Oost-Duitse PDS, de opvolger van de communistische SED die in de DDR de macht had, en de WASG, een samenvoeging van West-Duitse linkse groeperingen - red*) In Oost-Duitsland bestaat de partij veelal uit pragmatische sociaaldemocraten die onder andere omstandigheden bij de SPD waren uitgekomen. In het Westen heeft de partij veel extreem-linkse leden, en zeker in

NRW. Die bepalen de identiteit van Die Linke. Er is een vakbondsvleugel die best wil regeren, maar die vormt een minderheid.

Op landelijk niveau profiteert Die Linke van de winst in NRW. Het kan de partij stabiliseren. Maar het is een etappe-overwinning. Als Die Linke een nederlaag lijdt bij volgende verkiezingen, kan de partij alsnog uit elkaar vallen."

Wat gaat NRW merken van een nieuwe regering?

Grunden: "Er vindt in ieder geval een hervorming van het onderwijsbeleid plaats. De SPD wil een ander middelbare schoolstelsel (*onderwijs is in Duitsland een deelstaataangelegenheid - red.*) en wellicht wordt het collegegeld weer afgeschaft of anders verlaagd. Ook moet de nieuwe regering drastisch gaan bezuinigen.

Ik ga er vanuit dat het een grote coalitie van CDU en SPD wordt. Dat is in NRW geen probleem. Daar kunnen CDU en SPD goed samenwerken. Het meest logische is dat de CDU als grootste partij de minister-president levert. En dat kan wat de SPD betreft waarschijnlijk best Rüttgers zijn. De sociaaldemocraten zien liever een impopulaire minister-president dan een nieuwe christendemocratische ster. Al vermoed ik dat Rüttgers van het toneel verdwijnt nu hij zich al de hele ochtend zo stil houdt."

Dr. Thimo Grunden is politiek wetenschapper, mediadeskundige en commentator. Hij is als plv. directeur verbonden aan de Regierungsgruppe Wahlen van het Institut für Politikwissenschaft aan de Universität Duisburg-Essen. Afb.: Universität Duisburg-Essen.

Afbeelding 2: De Bondsraad in Berlijn, flickr.com/pilot_micha

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/497/uitslag-noordrijn-westfalen-probleem-voor-merkel>